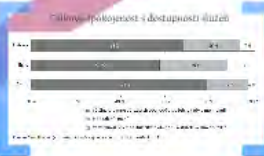

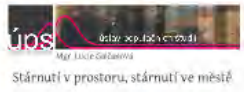
Vývoj zastaralosti demografických ukazatelů v letech 1993-2013

Ukazatel	1993	2003	2013
Podíl starších osob	18,5	20,5	22,5
Podíl osob nad 65 let	22,5	24,5	26,5
Podíl osob nad 75 let	10,5	11,5	12,5
Podíl osob nad 85 let	3,5	4,5	5,5
Podíl osob nad 95 let	0,5	0,5	0,5

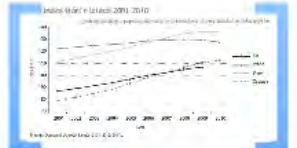
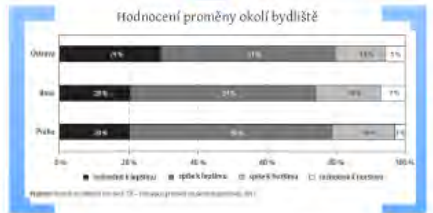

Náklady seniorů na bydlení (v Kč)

Právní	Čistá cena (m²)	Průměrná výměra	Stavba	
Právní	6-62	305	3,795	7,023
Právní	7-62	307	2,110	7,967
Právní	1-62	314	3,747	8,553

Stárnutí v prostoru, stárnutí ve městě

Bydlení seniorů dle typu vlastnictví

Typ bydlení	Právní	Právní	Právní	Právní	Právní	Právní	Právní
Právní	27%	4%	2%	3%	1%	1%	1%
Právní	40%	11%	2%	1%	1%	1%	1%
Právní	33%	8%	1%	1%	1%	1%	1%

1. Jak seniory prožívají/vnímají dynamické revitalizační procesy fyzického prostředí?

2. Jaký vliv má toto měnění se vnější prostředí na zkušenost stárnutí? Jaké je stárnutí v místě, jehož okolí se různě velkou rychlostí mění – přizpůsobuje mladším?

3. Jaké strategie seniory volí, aby překonali negativní dopady revitalizačních procesů ve svém sousedství a jak využívají jejich pozitivní stránky?

Otázky, které (si) klademe:

4. Jaké jsou formy přímého a nepřímého (symbolického) vymístění, a zdá-li jsou vůbec přítomny?

5. Jakým způsobem ovlivňují revitalizační procesy zapojení seniorů do sociálních a formálních struktur, jak ovlivňují fungování rodinných/sociálních sítí a jaký mají dopad na každodennost seniorů?

6. Jak biologické a demografické stárnutí ovlivňuje užití prostředí/prostoru a orientaci v něm?

- Metody:
- 2 vlny dotazníkového šetření o celkovém počtu 1922 rozhovorů
 - 31 rozhovorů s lidmi nad 65 let v Praze, Brně a Ostravě

Role paměti a vzpomínání

„přezouvala jsem se u tramvaje“
 „tady se chodilo polama“
 „asi je to tím, že znám tu Ostravu od té doby, kdy jezdily dřevěné tramvaje“

Bydlení jako základ ontologického bezpečí

"Podívejte, mě se nemůže stát nic. Protože já to tady vlastním..."

„časovaná bomba... magistrát se výhodně zbavil starostí, že? S bytama byly vždycky starosti, ale přesunul to v podstatě na lidi ... lidi odsoudil do složitých vztahů a složitých podmínek“

- Prostor a místo
- rekonstrukce jako zlepšení podmínek
 - vnímání "kreativních" úprav prostranství
 - bezbarierovost jako cesta k posílení osobní autonomie
 - zeleň jako nositel paměti a strážce času
 - přítomnost "těch druhých" a reakce na ni
 - strach z pádu

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Mgr. Lucie Galčanová

Stárnutí v prostoru, stárnutí ve městě

"Stáří v prostoru: regenerace, gentrifikace a sociální exkluze jako nové problémy v environmentální gerontologii" (grant č. P404/10/1555)

colí bydliště

Do roku 2030 bude téměř 80 % Evropanů žít ve městech a v roce 2050 bude 30 % evropské populace starší 65 let. S lehkou nadsázkou lze proto říci, že budoucnost Evropy jsou senioři ve městech. Tito senioři budoucnosti se narodili zhruba mezi lety 1950 a 1985, a jsou již dnes nositeli řady sociálních i ekonomických změn.

Prognóza Českého statistického úřadu předpokládá postupný nárůst naděje dožití, takže v roce 2065 by u žen mohla být 91 let a 86,5 let u mužů. Rozdílná naděje dožití žen a mužů připomíná výraznou feminizaci starších (mezi seniorskou populací výrazně převažují ženy).

Index stáří v letech 2001-2010

vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 60 let a více na

V současnosti je v české populaci více než 2 380 000 jedinců starších 60 let, což znamená asi 23 %. Předpokládá se, že počet 4 000 000 (37 %) překročí po roce 2045.

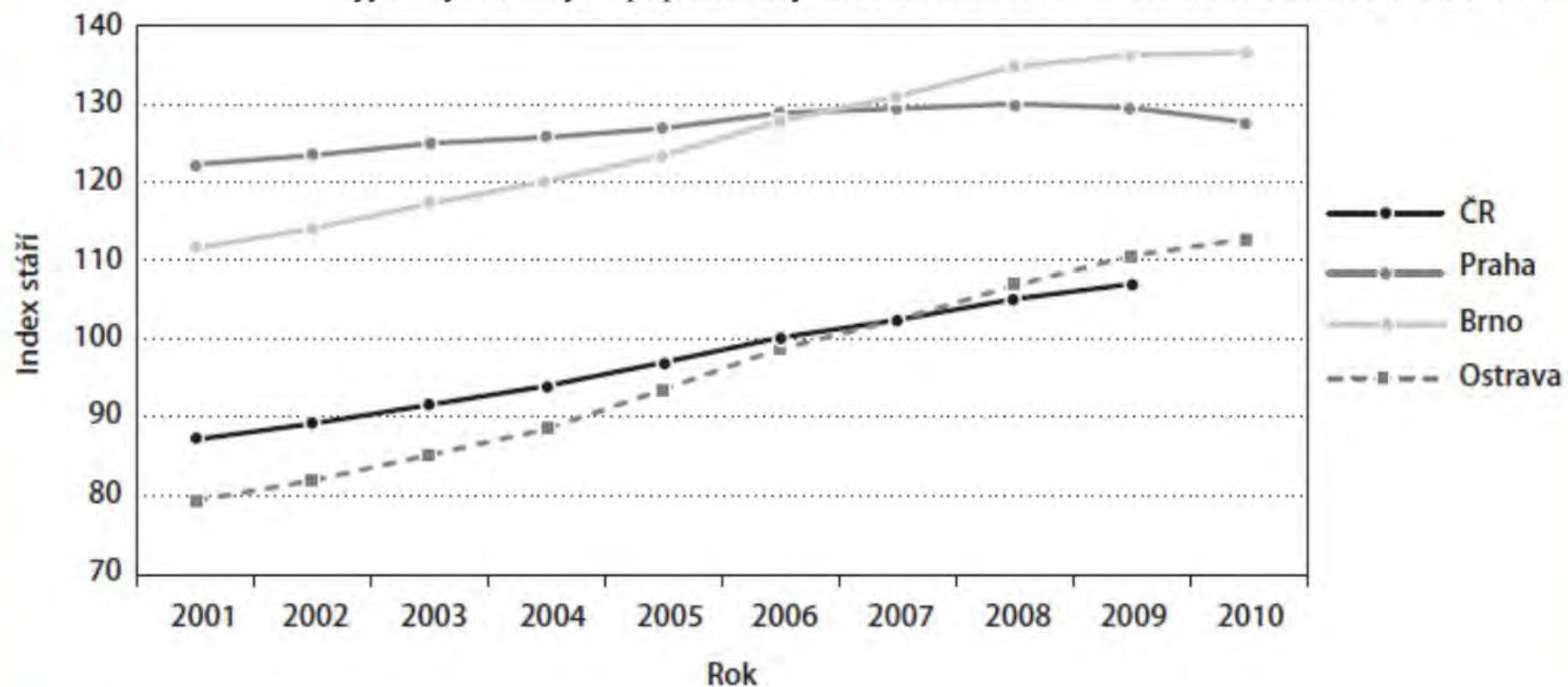
Vývoj vybraných demografických ukazatelů od roku 1991

		Stav obyvatel k 31.12.	Podíl populace 65+	Podíl žen v populaci 65+	Průměrný věk	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
Praha	1991	1 216 889	15	63	38,9	-2 849	4 411	1 562
	1995	1 209 855	16	62	39,7	-5 723	994	-4 729
	2000	1 181 126	16	62	41,2	-3 972	-1 757	-5 729
	2005	1 181 610	16	61	41,7	-730	11 769	11 039
	2010	1 257 158	16	60	41,6	2 526	5 606	8 132
Brno	1991	388 454	14	63	37,9	-222	453	231
	1995	388 899	15	63	38,8	-1 346	280	-1 066
	2000	381 862	16	62	40,3	-1 007	-700	-1 707
	2005	366 757	16	61	41,5	-104	-868	-972
	2010	371 371	18	60	42,2	697	-725	-28
Ostrava	1991	327 413	11	64	35,8	555	-392	163
	1995	324 813	12	64	36,8	-529	-328	-857
	2000	320 041	13	63	38,4	-489	-733	-1 222
	2005	310 078	14	62	39,8	-124	-1 200	-1 324
	2010	303 609	16	61	40,9	-103	-2 294	-2 397

Pramen: Demografická ročenka vybraných měst ČR, 1991 až 2006, 2007; Demografická ročenka měst 2001–2010, 2011b.

Index stáří v letech 2001-2010

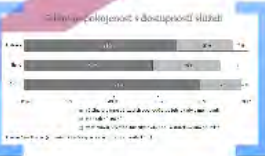
vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 60 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let

Pramen: Demografická ročenka měst 2001-2010, 2011b.

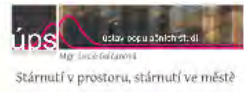
Vývoj významných demografických ukazatelů od roku 1993

Ukazatel	1993	2000	2007	2010
Populace	1 200 000	1 150 000	1 100 000	1 050 000
Podíl starších lidí	15%	18%	22%	25%
Podíl lidí nad 65 let	20%	23%	27%	30%
Podíl lidí nad 75 let	10%	12%	15%	18%

Náklady seniorů na bydlení (v Kč)

Město	Průměr	Minimální	Maximální
Praha	6 000	200	2 700
Brno	7 800	200	2 100
Ostrava	1 900	150	1 200

Stárnutí v prostoru, stárnutí ve městě

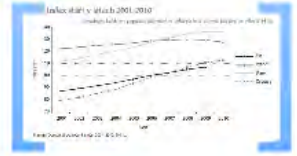
Procesy stárnutí v prostoru a v městě
vztahují se k sociálnímu a fyzickému prostředí
a k tomu, jak lidé žijí a jak se chovají.

Procesy stárnutí v prostoru a v městě
vztahují se k sociálnímu a fyzickému prostředí
a k tomu, jak lidé žijí a jak se chovají.

Bydlení seniorů dle typu vlastnictví

Město	Průměr	Minimální	Maximální
Praha	25%	10%	40%
Brno	30%	15%	45%
Ostrava	15%	5%	25%

1. Jak seniory prožívají/vnímají dynamické revitalizační procesy fyzického prostředí?

2. Jaký vliv má toto měnění se vnější prostředí na zkušenost stárnutí? Jaké je stárnutí v místě, jehož okolí se různě velkou rychlostí mění – přizpůsobuje mladším?

3. Jaké strategie seniory volí, aby překonali negativní dopady revitalizačních procesů ve svém sousedství a jak využívají jejich pozitivní stránky?

Otázky, které (si) klademe:

4. Jaké jsou formy přímého a nepřímého (symbolického) vymístění, a zdají jsou vůbec přítomny?

5. Jakým způsobem ovlivňují revitalizační procesy zapojení seniorů do sociálních a formálních struktur, jak ovlivňují fungování rodinných/sociálních sítí a jaký mají dopad na každodennost seniorů?

6. Jak biologické a demografické stárnutí ovlivňuje užítí prostředí/prostoru a orientaci v něm?

Metody:

- 2 vlny dotazníkového šetření o celkovém počtu 1922 rozhovorů
- 31 rozhovorů s lidmi nad 65 let v Praze, Brně a Ostravě

Role paměti a vzpomínání

„přezouvala jsem se u tramvaje“
„tady se chodilo polama“
„asi je to tím, že znám tu Ostravu od té doby, kdy jezdily dřevěné tramvaje“

Bydlení jako základ ontologického bezpečí

"Podívejte, mě se nemůže stát nic. Protože já to tady vlastním..."

„časovaná bomba... magistrát se výhodně zbavil starosti, že? S bytama byly vždycky starosti, ale přesunul to v podstatě na lidi ... lidi odsoudil do složitých vztahů a složitých podmínek“

Prostor a místo

- rekonstrukce jako zlepšení podmínek
 - vnímání "kreativních" úprav prostranství
- bezbarierovost jako cesta k posílení osobní autonomie
 - zeleň jako nositel paměti a strážce času
- přítomnost "těch druhých" a reakce na ni
- strach z pádu

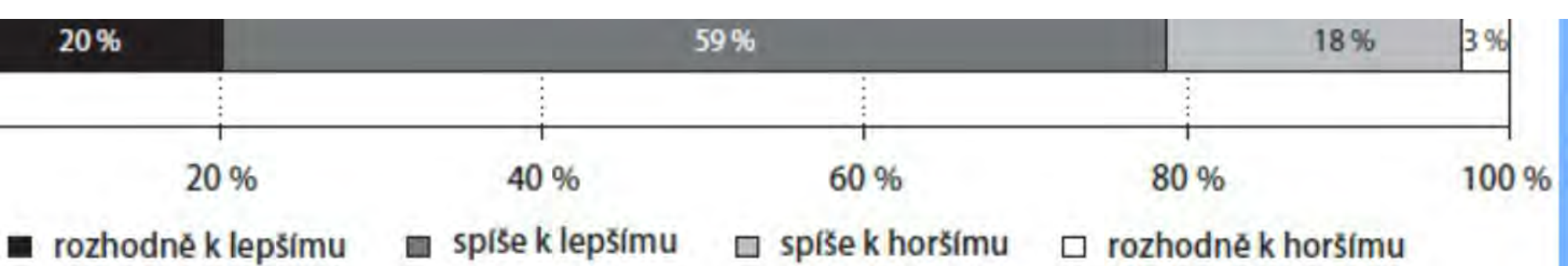

1. Jak senioři prožívají/vnímají dynamické revitalizační procesy fyzického prostředí?

Brn

Prah

Pramen

velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

2. Jaký vliv má toto měnící se vnější prostředí na zkušenost stárnutí? Jaké je stárnutí v místě, jehož okolí se různě velkou rychlostí mění – přizpůsobuje mladším?

v. kterém

Soukromá firma	Družstvo	Město/obec	Stát
1 %	13 %	22 %	0 %
1 %	7 %	21 %	2 %
9 %	15 %	19 %	1 %

2011.

3. Jaké strategie senioři volí, aby překonali negativní dopady revitalizačních procesů ve svém sousedství a jak využívají jejich pozitivní stránky?

kladem

Otázky,

4. Jaké jsou formy přímého a nepřímého (symbolického) vymístění, a zdali jsou vůbec přítomny?

KLere (

5. Jakým způsobem ovlivňují revitalizační procesy zapojení seniorů do sociálních a formálních struktur, jak ovlivňují fungování rodinných/sociálních sítí a jaký mají dopad na každodennost seniorů?

Role paměti a vzpomínání

„přezouvala jsem se u tramvaie“

6. i) kladně

6. Jak biologické a demografické stárnutí ovlivňuje užití prostředí/prostoru a orientaci v něm?

Bydlení jako zák

"Podív

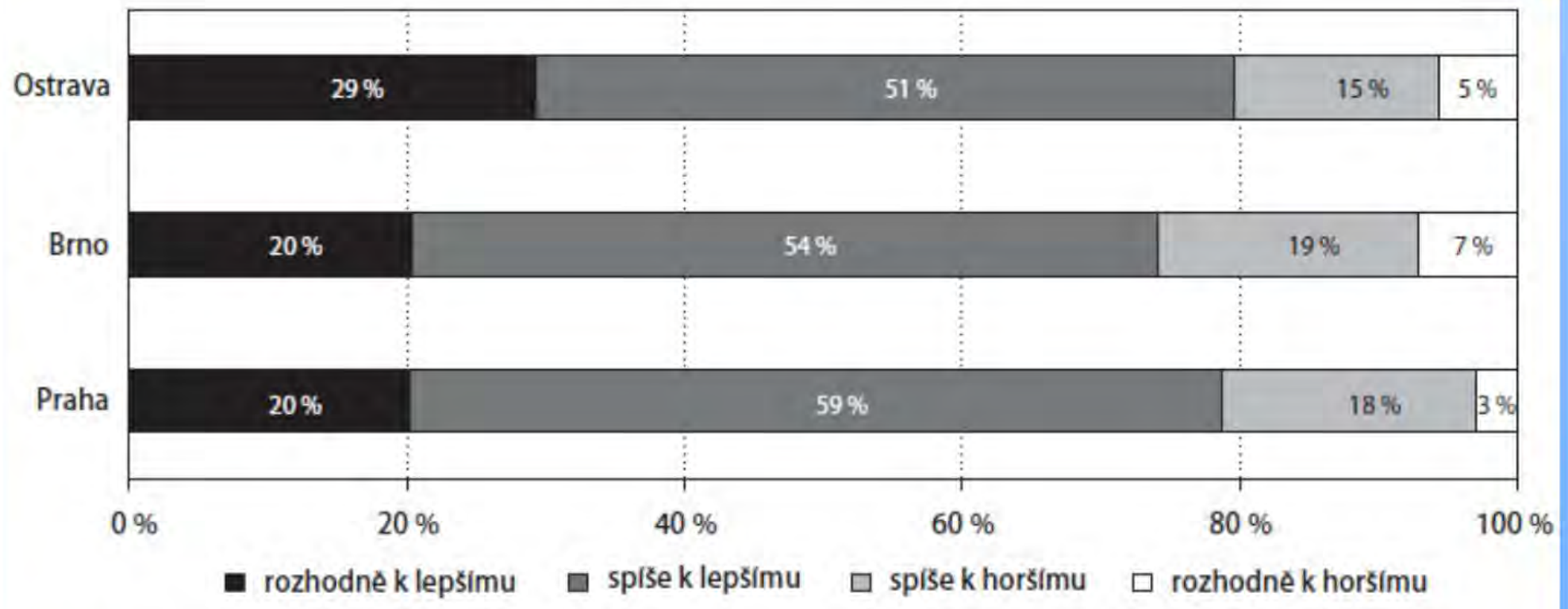
Jak se stárne v měnících se městech?
Jaký vliv na zkušenost stárnutí mají procesy
gentrifikace, revitalizace a proměny bytového trhu?

Metody:

- 2 vlny dotazníkového šetření o celkovém počtu 1922 rozhovorů
- 31 rozhovorů s lidmi nad 65 let v Praze, Brně a Ostravě

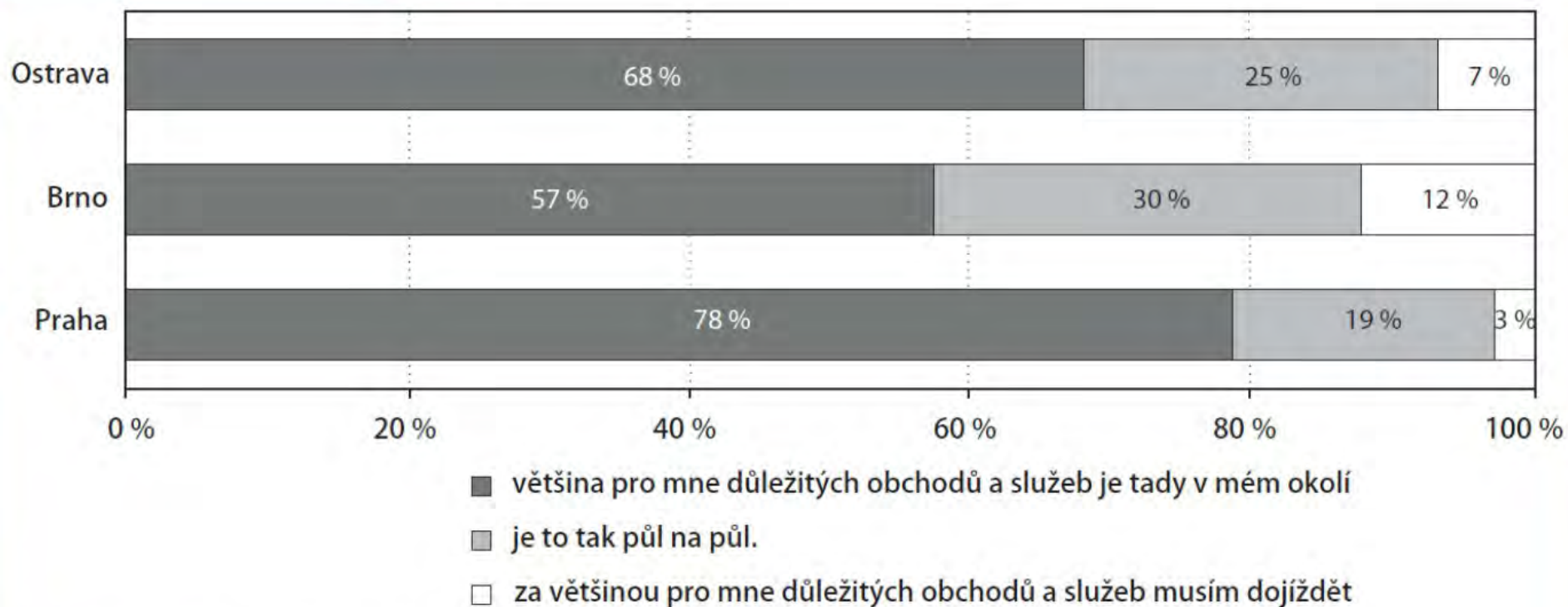
Hodnocení proměny okolí bydliště

Pramen: Senioři ve velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

2. Jaký vliv má toto měnící se vnější prostředí na zkušenost stárnutí? Jaké je stárnutí v místě, jehož

Celková spokojenost s dostupností služeb

Pramen: Senioři ve velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

5. Jakým způsobem ovlivňují revitalizační procesy zapojení seniorů do sociálních a formálních struktur, jak ovlivňují fungování rodinných/sociálních sítí a jaký mají dopad na každodennost seniorů?

užití prostředí/prosto

Role paměti a vzpomínání

„přezouvala jsem se u tramvaje“

„tady se chodilo polama“

„asi je to tím, že znám tu Ostravu od té doby, kdy jezdily dřevěné tramvaje“

Prostor a místo

instrukce jako zlepšení podmínek

- strach z

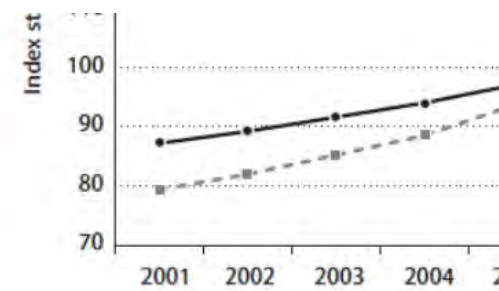
Bydlení jako základ ontologické bezpečí

"Podívejte, mě se nemůže stát nic. Protože já to tady vlastním..."

„časovaná bomba... magistrát se výhodně zbavil starostí, že? S bytama byly vždycky starosti, ale přesunul to v podstatě na lidi ... lidi odsoudil do složitých vztahů a složitých podmínek“

• míra a rychlost změn, jejich tempo

• strach z vymístění, jak fyzického, tak symbolického

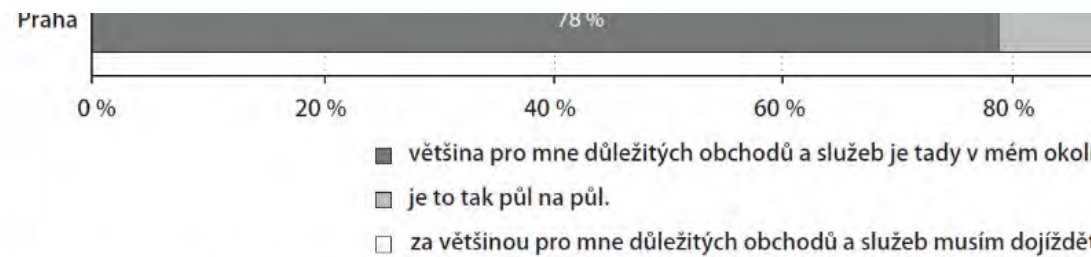
Pramen: Demografická ročenka měst 2001–2010, 2011b.

Bydlení seniorů dle typu vlastnictví

	Vlastnické	Děti	Jiná rodina	Soukromý(á) majitel/ka	Soukromá firma	Družstvo	Město/obec	Stát
Praha	27 %	4 %	2 %	31 %	1 %	13 %	22 %	0 %
Brno	46 %	11 %	2 %	9 %	1 %	7 %	21 %	2 %
Ostrava	37 %	6 %	1 %	12 %	9 %	15 %	19 %	1 %

Pramen: Senioři ve velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

3. Jaké strategie senioři volí,
dopady revitalizačních proc
jak využívají jejich pozitivní

Pramen: Seniori ve velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

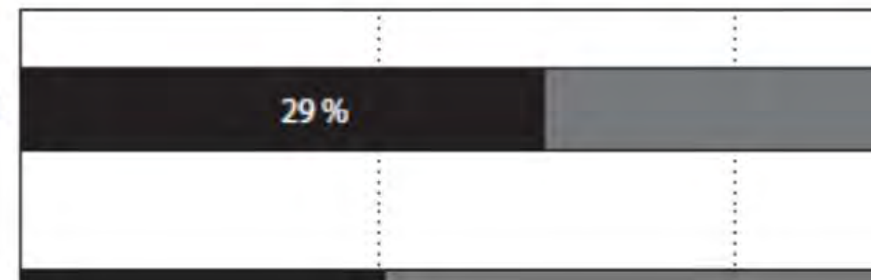
Náklady seniorů na bydlení (v Kč)

	Průměr	Absolutní četnost	Směrodatná odchylka	Medián
Praha	8 102	305	3 796	7 500
Brno	7 463	301	3 110	7 000
Ostrava	5 399	304	3 017	5 550

Pramen: Seniori ve velkých městech ČR – Percepce proměn urbánního prostředí, 2011.

Hodnocení proměn

Ostrava

„přezouvala jsem se u tramvaje“

„tady se chodilo polama“

„asi je to tím, že znám tu Ostravu od té doby, kdy jezdily dřevěné tramvaje“

„časovaná bomba starostí, že? S by přesunul to v po složitých vztahů

Prostor a místo

- rekonstrukce jako zlepšení podmínek
 - vnímání "kreativních" úprav prostranství
- bezbarierovost jako cesta k posílení osobní autonomie
 - zeleň jako nositel paměti a strážce času
- přítomnost "těch druhých" a reakce na ni
- strach z pádu

- míra a rychlost změn, jejich tempo
 - strach z vymístění, jak fyzického, tak symbolického
- význam mobility a osobní autonomie

Měnící se města pro měnící se obyvatele

- význam paměti a vzpomínání
- sousedé jako zdroj opory, posílení lokálních společenství
 - stabilita nikoliv jako absence změny (rigidita), ale jako možnost kontroly (moci) a řádu (předvídatelnosti)

usedé jako zdroj opory, posílení lokál
olečenství

- stabilita nikoliv jako absence změny (rigidita), ale jako možnost kontroly (moci) a řádu (předvídatelnosti)

“No, já v tomhle domě žiju
sedmdesát let a teď už tu nikoho
neznám, jsou tu samí noví. Jsme
tu poslední.”

DĚKUJI ZA POZORNOST!